

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Με τῆς ἀπαλῆς μελωδίας τοῦ ἔμμου τοῦ ὄρθρου τοῦ ἀρχίζει νὰ ψάλλῃ ἡ φύσις σιγά-σιγά, ἐνῶ συγχρόνως στολίζεται τὰ πλέον ὡραϊόχρωμα καὶ πλούτια φροσμάτα γιὰ νὰ ψάλλῃ σὲ λίγο τὴ λειτουργία τῆς πλέον

μεγάλῃς καὶ φωτεινῆς ἑορτῆς, τῆς Ἀναστάσεως τῆς, τὰ ἀρώματα τοῦ γίνονται ἀπὸ τόσα μικροσκοπικὰ στόματα αἰθερίων ἀρωματοδόχων, ἀνεβαίνουν σάν θυμίαμα, μέσα εἰς τοὺς χλιαροὺς ἀτμούς τοῦ ἀναδίδει ὅλη ἡ γῆ, καὶ γεμίζουν τὴν ἀτμοσφαῖρα.

★

Τὶ ἀναμνήσεις δὲν ζωντανεύουν τὰ ἀρώματα, ποῦ χωρὶς αὐτὰ θὰ ἦσαν θαμμένοι κάτω ἀπὸ τὴν πλάκα τοῦ παγελθόντος! Ἀλλὰ μήπως μόνον ἀναμνήσεις; Σὲ μένα ἕνα ἄρωμα ἔχει πολλὰς φορές ἀλλόκοτη ἐπίδρασι: μοῦ φέρει εἰς τὴν μνήμην πράγματα, πρόσωπα, ἢ μέρη ποῦ δὲν εἶδα ποτέ· π. χ. τὸ μικρὸ ὄρωμα τοῦ νερατζιοῦ μοῦ παρουσιάζει ἐμπρὸς μου τὸν Παγανὶνὴ μὲ τὸ στεγνὸ μαζοῦ πρόσωπο, τὴ μεγάλη μύτη, τὰ πελώρια χέρια, μέσα στὰ ὁποῖα τὸ βιολεῖ φαίνεται σάν παιγνίδι παιδιοῦ. Ἡ μυρωδιὰ βοδινοῦ βραστοῦ κρεάτος μοῦ παρουσιάζει τὸν Θεομὶ τὸν ἄπιστον, τὸ ἄρωμα τοῦ σταφυλιοῦ, — ἔχουν καὶ αὐτὰ τὸ ἄρωμά των, — τοῦ σταφυλιοῦ μὲ τῆς χονδρῆς, μαζωρῆς, σκληρῆς ρόγης ποῦ λέγεται αἰτονόχη, τὴν Καρχηδόνα... Παῖω γιὰ νὰ μὴ μὲ νομίτουν τρελλή. Καὶ ἐγὼ ποτὲ δὲν εἰμπόρεσα νὰ καταλάβω, ἂν καὶ προσιπῆθα, ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ ἀλλόκοτος μυστικὸς δεσμὸς ποῦ ἐνώνει πράγματα τόσον ἀνόμοια!

★

Σήμερον μέσα στὰ τόσα ἀρώματα ποῦ πλημμυρίζουν τὸν κήπο, ἐπικρατεῖ ἕνα ποῦ μοῦ ἐνθυμίζει πάντα ζωμικὸ ἐπεισόδιο τῶν παιδικῶν μου χρόνων. Εἶνε τὸ ἄρωμα τῆς ἱριδος, τοῦ λευκοῦ ἢ λιλὶ κρίνου μὲ τὴν εὐγενεὶ καὶ ὑπερήφανη σιλουέττα, μὲ τὰ τρία βελονδένια πέταλα κεντημένα μὲ ζιτρίνο σινίλι, γυρισμένα πρὸς τὸ κάτω, μὲ τὰ ἄλλα τρία πρὸς τὰ ἑπάνω, διαφανὴ καὶ ἀπαλὰ σάν ἀπὸ μουσελίνα ἀραχνοῦφанта καὶ στολισμένα μὲ χονδρὴ λειάβερα σάν ἀπὸ φλιντσί.

Γιὰ πόσο πράγματα σοβαρὰ καὶ ὑψηλὰ θὰ μοῦ μιλοῦσαν αὐτὰ τὰ ἄνθη ποῦ μὲ τὴν ἐξωτική καὶ ἀλλόκοτη φρεσιγονμία των μὲ κάμουν νὰ τὰ παρομοιάζω μὲ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἀρεως ποῦ ἔχει πλάσει ἡ φαντασία μου. Ἐνα μεγάλο μὲ δυνατὴ καὶ ἀφραπάξουσα ἔκφρασι κεφάλι, ἑπάνω εἰς ἕνα κορμὶ γυμνὸ ἀπὸ κάθε ἄλλο ὄργανο ποῦ θὰ ἐχρησίμευε γιὰ ὀλικὴ ἀνάγκη, μὲ μόνον μακροῦ ἄκρου γιὰ νὰ κινούνται γοργά, καὶ πτέρυγες, ἅγι ὅμως ἀπὸ πτερὰ, γιὰ νὰ πετοῦν....

Καὶ ὅμως αὐτοὶ οἱ σοβαροὶ κρίνοι μὲ ἱλαρύνουν.

★

Ἦτο βροδυνὰ Μεγ. Πατριάρχης· μερικαὶ φίλοι, παιδιὰ μικρὰ τότε, ἐπηγαίναμε εἰς τὸ Ἀγγλικὸ νεκροταφεῖο γιὰ νὰ φέρομε εἰς ἕνα μικρὸ πτωχὸ ὄρφανὸ ποῦ ἔμενε εἰς τοῦ φύλακος, φροσμάτα καὶ ἀππορροῦχα ποῦ εἶχαμε ράφει μὲ τὰς μικρὰς μας οἰκονομίας κατὰ τὴν Σαρακοστή. Μὲς συνώδενεν μία γοιτὰ ὑπερήλικα ὑψηλὴ, ἀτελείωτη, μαυροφανεμένη καὶ σκεπασμένη ἀκόμα ἀπὸ τὸ κεφάλι μὲ μαῖορο μακρὸν σάλι, ποῦ τὴν ἔκαμε νὰ φαίνεται ἀκόμα πλέον ὑψηλὴ καὶ πένθιμη. Εἰμεθα ὅλο χαρὰ ἦτο ὅλο μονομούρα καὶ συνθηροπότης, γιατί, ἔλεγε, τέτοια ἅγια μέρα, καὶ τέτοια ὥρα, — ὁ ἥλιος εἶχε δύσει, — ἐπηγαίναμε σ' αὐτὸν τὸν καταραμένο τόπο.

Μὲς ἤρεσε νὰ τὴν κοροδίσουμε γιὰ νὰ τὴν κάνομε νὰ μὲς διηγῆται πράγματα ποῦ μὲς ἔκαναν τόσο νὰ γελοῦμε ἐμεῖς ἢ σοφές. Μὰ ὅταν ὅμως ἡ ἔξαψις τῆς ἔφθανε σὲ μεγάλο σημεῖο, γιὰ νὰ τὴν καθήσυχάσουμε τῆς εἶπαμε. «Μὰ Μπάμπω, τὸ κορίτσι εἶναι ὀρθόδοξο σάν καὶ μὲς· καὶ οἱ καὶμένοι οἱ Ἀγγλοὶ Χριστιανοὶ εἶναι καὶ αὐτοί».

— Τὶ Χριστιανοὶ παιδιὰ μου, ἔλεγε πέρνονσα νέο θυμὸ· αὐτοὶ εἰζονίματα δὲν ἔχουν στὴν ἐκκλησίαν τους, καὶ ὁ παπὶς τους φορεῖ φοράκια.

— Ἀ Μπάμπω Μπάμπω! σὲ πιάσαμε: νὰ ποῦ ἐπῆγες εἰς τὴν ἐκκλησίαν των· τί θὰ πάθης ἂν πῆς καὶ εἰς τὸ νεκροταφεῖο.

— Ἐγὼ νὰ βάλω τὸ πόδι μου σὲ τέτοια μέρη! Ἐλα Χριστέ καὶ Παναγιά, ποῦ θέλετε νὰ μὲ κολάσετε τέτοια μέρα! ἔλεγε σταυροκοπομένη. Μοῦ τῆσαν παιδιὰ μου, μοῦ τῆσαν ἄνθρωποι ποῦ δὲν λένε ψέματα. Μὰ τώρα τί νὰ κάνω ἢ ἄμωρη! ἔχω διαταγὴ γοργὰ καὶ αὐτὸ ἦτανε τώρα στὰ γεράματα νὰ μῶ στὰ ξένα χέρια ὑπομονή! Καὶ τὰ δάκρυα ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ μάτια τῆς.

Τὴν λυπηθήκαμε τὴν καὶμένη καὶ τῆς εἶπαμε: Ἀφροῦ τόσο κακὸ σοῦ κάνει, μείνε ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα.

— Μὰ δὲ θὰ φοβηθῆτε παιδιὰ μου νὰ μπῆτε μόνα σας; εἶπε μὲ μεγάλη ἐκπληξι.

— Ἐμεῖς; ἀπαντήσαμε ὅλες μαζύ, περιφρονητικά.

— Καλὰ παιδιὰ μου· σεῖς ἢ νέα γενεὰ ἦσαστε θεοφειδόντες μὲ κλειστὰ τὰ μάτια· μὰ τώρα λίγ' ἀκόμα καὶ θὲ νὰ μιλοῦνε. Ἀλλάξ' ἡ φύσι! Καὶ μᾶς ἐκτόταζε μὲ θαυμασμό.

Εἰμεθα σχεδὸν εἰς τὴν πόρτα ὅταν εἶδα μερικὸς μάγκες ποῦ ἔτρεχαν, νὰ κρατοῦν κρίνους. Ἦσαν οἱ πρῶτοι ποῦ ἔβλεπα ἐκεῖνο τὸ ἔτος, καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ ἀγαπητότερα τῶν ἀγαπημένων μου λουλουδιῶν, ἔτρεξα καὶ τοὺς ἐξήτησα νὰ μοῦ δώσουν μερικὸς. Μὲ μία δεκάρα μοῦ τοὺς ἔδωσαν ὅλους, καὶ ἔγιναν ἄφαντοι, ἐνῶ ἐμεῖς ἐμβαίναμε μέσα εἰς

ΑΝΟΙΞΙΣ

Πίναξ Ν. Γύζη.

τὸ νεκροταφεῖο ὅλες μὲ κρίνους εἰς τὸ χέρι, καὶ ἡ Μπάμπω ἐπροχώρησε καὶ ἐστάθη εἰς τὴ γωνία τῆς μάνδρας.

Μόλις ὁμως ἐκάνανε ὀλίγα βήματα, βλέπομε τὸν γέροντα φύλακα ξερό-ξερό μὲ τὸν κορμὸ κυρτὸ καὶ τὰ πόδια ἀνοικτὰ γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὴν ἰσορροπία, καὶ τσακισμένα σὰν τέσσαρα σὰν νὰ ἐπρόκειτο νὰ καθίσῃ, νὰ θέλῃ νὰ τρέξῃ καὶ νὰ μὴν ἵμφορεῖ οὔτε νὰ περιπατήσῃ ἐλεύθερα, νὰ ἔρχεται κατ' ἐπάνω μας ἀφρισμένος. Ἄχ! παληόπαιδα, ἔλεγε σηκώνοντας ἀπειλητικὰ τὰ χέρια μὲ ἀνοικτὰ τὰ κοκκαλιασμένα δάκτυλα. Ἄχ καὶ νὰ σὺς ἔπιανα! ἀφανίσαιτε πῆλι τοὺς τάρους! Εἶναι τώρα τόσες φορὲς ποὺ μοῦ παίζατε αὐτὸ τὸ παιγνίδι, καὶ κάθεστε κα' ὅλας καὶ μὲ καροῖδευετε, γιατί ἔρερετε ὅτι δὲν ἔχω τὰ πόδια σας καὶ θὰ μοῦ φύγετε πάλι.

Ἡ μικρὴς, τρομαγμένης ἔτρεξαν στὴ Μπάμπω, ἡ ὁποία τὰ ἔχασε ὅταν ἀκουσε τῆς φωνῆς.

—Τὶ τρέχει! λέγει μὲ τρομοσπασμένη φωνὴ πλεόν κίτρινη ἀκόμα· εἶδατε τίποτα; Καὶ τὰ μάτια τῆς ἔβγαιναν ἔξω ἀπὸ τὸν τρόμο· ἀμ' καλὰ σὺς τὰ ἔλεγα ἐγώ.

—Μὴν κάνεις ἔτσι Μπάμπω· τίποτα δὲν εἶδαμε· μόνο ὁ γέρος ὁ φύλακας νομίζει ὅτι ἐμεῖς ἐκόψαμε τοὺς κρίνους ἀπὸ τὰ μνήματα· φαίνεται ἐκεῖνοι οἱ μάγκες ἀπὸ ἐδῶ θὰ τοὺς ἔχουν κλέψῃ.

—Καὶ τί γάδονται τὰ εὐλογημένα καὶ δὲν φεύγουν, εἶπε, καὶ ἀπεφάτισε νὰ ἔλθῃ νὰ μῖς ὑπερασπισθῇ.

—Μπάμπω μὴ φεύγεις, ἐφώναζαν τὰ μικρὰ μὲ κλάμματα, ἀκοῦς πῶς φωνάζει ὁ γέρος; ἐμεῖς μέσα δὲν μπαίνομε, ἔλεγαν καὶ τὴν τραβοῦσαν ἀπὸ τὸ φόρεμα. Αὐτὴ ἡ Μοιραία φταίει ποὺ ἀντὶ νὰ βγῇ ἔξω, ὅλο καὶ μέσα ἔχονότανε, γιὰ νὰ μὴ περᾶτὴ λέει κανεῖς καὶ ἰδῇ ποὺ μῖς βροῖζει ὁ γέρος καὶ γίνωμε ρεζίλι.

Μὰ ἡ Μπάμπω πλεόν λογικὴ αὐτὴ τὴ φορὰ, ἀπεφάτισε νὰ ἔλθῃ νὰ μῖς γλιτώσῃ ἀπὸ τοῦ στραβοῦλιακα τὰ χέρια, ὅπως ἔλεγε, ποὺ δὲν βλέπει ὅτι ἔχει νὰ κάμῃ μὲ ἀρχοντόπουλα, ποὺ πῖν νὰ δώσουν καὶ ὅχι νὰ πάρουν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔβγῃ καὶ ἡ γυναῖκα του καὶ τὸ κοριτσάκι, γιὰ τὸ ὁποῖο εἶχε γίνῃ ὅλη αὐτὴ ἡ ἐκτραπεῖα, τὸ ὁποῖον σὰν μῖς εἶδε, ἔτρεξε νὰ μῖς χαιρετήσῃ γαλαττὸ καὶ χαροῦμενον, πηλῆμα ποὺ ἔκαμε τὸ γέρο νὰ παύσῃ τέλος τῆς φωνῆς, καὶ ἔτσι εἰμπορέσαμε νὰ ἐξηγηθῶμε. Ἐδώσαμε τὰ ρούχα εἰς τὴ μικρὴ, καὶ ἡ εὐχαρίστησις ποὺ αἰσθανθήκαμε γιὰ τὴ χαρὰ τοῦ πτωχοῦ, μῖς ἔκαμε νὰ λησμονήσωμε τῆς φωνῆς καὶ τῆς κατάρως τοῦ γέροντος.

καὶ νὰ γελοῦμε μόνον γιὰ τὸ κομικὸ ἐπεισόδιον.

Καὶ τώρα, ἀκούσθηκε τῆς Μπάμπως ἡ φωνή, πετάχτε τα τὸν σκουλικιὼν τὰ θρέμματα.

—Ποῖος θέλει κρίνους, ἐφώναξαν μερικεῖς, εἶναι γιὰ πέταμα.

—Ἐγώ-ἐγώ, εἶπα.

—Ναί, δώσατέ τους τῆς γιὰ νὰ μὴ κλάψῃ ὅταν τοὺς ἰδῇ πεταμένους. Καὶ τοὺς ἐμάζευσαν ὅλους.

—Βλέπετε Μπάμπω, ὅχι μόνον δὲν τοὺς πετᾷ, ἀλλὰ στοιχηματίζω ὅτι θὰ τοὺς ἀπαθανάτισῃ κα' ὅλας.

—Τί πάει νὰ πῇ πάλι αὐτό, ποῦ μ' ἐκολάτατε σήμερα παιδιὰ μου.

—Νά, θὰ τοὺς κἀνῃ τουρσί, εἶπε μία.—Ὅχι, θὰ τοὺς βαλπαλώσῃ, εἶπε ἄλλη.—Οὐφ, τί σαχλές! μὴ τῆς ἀκοῦς Μπάμπω, εἶπε τρίτη, θὰ τοὺς «φουτογραφίσῃ».—Δὲν μοῦ λές, εἶνε φόβος νὰ βγῇ βουκόλακας μέσ' ἀπὸ ζωγραφισμένο κρίνο;

Καὶ τὰ γέλοια, καὶ τὰ πειράγματα, καὶ ἡ εὐθυμία, ἐξακολουθοῦσαν ἕως ὅτου ἐφθάσαμε εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅπου ἔβαλαν τὸν ἐπιτάφιο.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα, τὸ πρωῒ τοῦ μεγάλου Σαββάτου, ἐνῶ ἐκτυποῦσαν χαρμόσυνα ἢ καμπάνες, καὶ τὰ βάρβαρα μπάμ-μπουμ ἐγέμναν τὸν ἀέρα μὲ τὸν ἀπαίσιον κρότον των, καὶ ἡ μουσικὴ τῆς φρουρῆς ἔπαιξε τὸ ἐθνικόν, καὶ ἐνῶ εἰς τὴν κουζίνα ἔβαφαν τ' αὐγά, καὶ ἀπὸ τὸν φούρνο κατέφθαναν τὰ ψωμιά καὶ τὰ τσουρέκια, καὶ εἰς τὴν αὐλὴν ἐτοίμαζαν τὸ ἀρνί, ἀδιάφορη εἰς ὅλη αὐτὴ τὴν προετοιμασίαν ποὺ ἐγένετο γιὰ τὴν μεγάλη ἐορτὴ τῆς κοιλίας μᾶλλον παρὰ τῆς ἀγάτης, κλεισμένη, ἐξωγραφίσα ἱριδες γιὰ πρῶτὴ φορὰ εἰς τὴ ζωὴ μου.

Πέρασαν χρόνια, εἴχαμε μεγαλώσει πλεόν, μὰ πάντα ὅταν ἐπερνοῦσαμεν ἀπ' ἐκεῖ κάποια θὰ ἔλεγε: Ὁ γέρος, ὁ γέρος τοῦ νεκροταφείου ἔρχεται....

★

Ὁραῖα ἱριδες ποῦ ἀπ' τὰ χέρια πιασμένες χορεύετε τριγύρω εἰς τὴ σκιερὴ τοῦ κήπου γωνιά, καὶ ἀκολουθεῖτε μὲ ἥρεμες καὶ μαλακὰς κινήσεις τὴ μουσικὴ ποῦ ἡ δροσερὴ αἰθρα ἢ βραδινὴ σὺς παίζει, αἰσθάνομαι τὴ ἐκφράζει ὁ χορὸς σας, καὶ ἡ μορφὴ σας ἢ σοβαρὰ καὶ μελαγχολικὴ; διαβάζω μὲς τὰ μάτια σας, τὸ λέτε εἰς τὴν εὐκάλυπτο, τὴν νύμφη αὐτὴ τὴν ἀργυρὴ ποῦ ἔχει γεμμένα τὰ κλαδιά καὶ συγοκλαίει σὰν ἱτιά. Ὅμως μόνον φαιδρότητα σέμει χαρίζετε, ὠραῖα ἱριδες!

ΜΟΙΡΑΙΑ

* ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΓΝΩΜΑΙ *

ΔΩΔΕΚΑΤΟΣ;

ΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δωδέκατος ἢ κατ' ἀνώτερον αὐξήοντα ἀριθμὸν πρέπει νὰ ὀνομασθῇ ὁ νέος ἡμῶν βασιλεὺς Κωνσταντῖνος. Ἡ γέννησις τοῦ ζήτημα ἐπὶ τῇ ὀνομασίᾳ αὐτοῦ. Ἡ «Πεντακοστή» ἀπερβύθη εἰς τοὺς εἰδικούς παρ' ἡμῶν ἱστορικούς τὸ ἐρώτημα: Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος, ὁ τελευταῖος Ἀυτοκράτωρ

τοῦ Βυζαντίου ἦτο ΙΑ' ἢ ΙΓ'; Ὁ κ. Σπ. Λάμπρος, καθηγητὴς τῆς Ἑλλ. Ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἀπαντῶν μὲς παρέπεμψε πρὸς τὸ ἐν τῷ Giornale d'Italia τῆς 15)28 Μαρτίου δημοσιευθὲν

σχετικὸν ἄρθρον του, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξηγεῖ ὅτι μόνον ἑνδεκα εἰσὶν οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντῖνοι, ἄρα ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος Δραγάσης ἦτο πρᾶγματι ΙΑ'. Τινὲς ἱστορικοὶ καὶ νομισματολόγοι ὑπολογίζουσι καὶ τοὺς συμβασιλεύεις καὶ κατὰ τοιοῦτον τρόπον δύναται ὁ ἀριθμὸς νὰ αὐξηθῇ μέχρι ΙΕ'.

Ὁ κ. Γ. Σωτηριάδης καθηγητὴς τῆς Γενικῆς Ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἠρεσέθη νὰ ἀπαντήσῃ ἡμῶν ἀριθμητικῶς ὡς ἐξῆς:

Α'. Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας († 21 Μαΐου 337)

Β'. » ὁ πρεσβύτερος υἱὸς του. († 9

'Απριλίου 340)

Γ'. Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς τοῦ Ἡρακλείου, ἐπὶ μα-